

VICENT SANCHIS, director
LLUÍS MARTÍNEZ, JOSEP PLAYÀ, subdirectors

SECCIONS: JOAN ARMENGOL [Economia]; IGNASI ARAGAY, BERNAT SALVÀ [Cultura i Espectacles]; TONI BROSA [Esports]; DAVID CASTILLO [Suplement Cultural]; DAVID GONZÁLEZ [Política]; SANTI GONZÁLEZ [Món];

PEPA MASÓ [Societat]; ÒSCAR MONTFERRER [Comunicació]; ALBERT PLA [Edició]; CARLES PRATS [Opinió]; PERE PRATS [Disseny]; MONTSERRAT RIUS [Documentació]; ROBERT RAMOS [Fotografia]
Delegada a Madrid: MONTSE OLIVA

REDACCIÓ I SEU SOCIAL:
Enric Granados, 84 - 08008 Barcelona

DELEGACIÓ A MADRID:
Carrera de San Jerónimo, 15-17 - 28014 Madrid
Tel.: 91 454 72 66 - Fax: 91 454 72 44
ADREÇA INTERNET: http://www.avui.cat
CENTRALETA Tel.: 93 316 39 00 - Fax: 93 316 39 36
DISTRIBUCIÓ Tel.: 93 316 39 16 - Fax: 93 316 39 15
SERVEI D'ATENCIÓ AL CLIENT
Tel.: 902 884 252 - Fax: 93 316 39 15

SUBSCRIPCIONS: DYRSA
Pere IV, 467 Barcelona. Tel.: 902 884 252
PUBLICITAT: PUBLIPRESS MEDIA, SA
XAVIER BUYSÉ, director general
Barcelona
JOAN FERRANDO, director de Publicitat
RAÏL GILBERT, cap de Publicitat
Av. Diagonal, 475 - 08036 Barcelona
Tel.: 93 344 30 00 - Fax: 93 344 31 91
e-mail: avui@publipressmedia.com

Madrid
JAVIER PIÑEIRO, director de Publicitat
e-mail: jpineiro@publipressmedia.com
CRISTINA MADERAL
e-mail: cmaderal@publipressmedia.com
c/ María de Molina, 54 - 28006 Madrid
Tel.: 91 515 91 00 - Fax: 91 515 91 09
IMPRESSIÓ: Gráficas de Prensa Diaria
DL: B20.249-1976 DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD

Emili Rosales

Editor i escriptor

El ponent i l'oblit

Aquests últims dies, una tanda de garbinades –ponentades, diuen els locals– ha pentinat la badia dels Alfacs, des de la Punta de la Banya a la Torre de Sant Joan, i les aigües somes, les aigües verdoses que a Josep Pla li recordaven les de la llacuna veneciana, s'han crispat com si les gani- vetegessin, des de les Salines entotsolades i rabents de blancor, a l'aterrossament de cases de la Ràpita. S'hi ha tornat a respirar, gràcies a la refrescada que tot això ha comportat.

AQUESTA BADIA ÉS UN REDOL BULLICIÓS O HERMÈTIC, segons si qui s'hi endinsa xala amb el ruixim de la mar i es dedica a la depredació pesquera o al gaudi natural, suposem a la navegació, –cada vegada més freqüent–, o si per contra hi ha anat a parar d'una manera confusa darrere d'alguna petjada culturalista. Llavors és hermètica i n'allunya tota esperança, com potser han comprovat alguns dels milers de visitants que s'hi han atansat aprofitant els recents dies festius.

EN DIFERENTS PUNTS DE LA POBLACIÓ que s'emmiralla a la badia, Sant Carles, hi ha unes plaques al·ludint al fet que és la vila natal de l'escriptor Sebastià Juan Arbó, una fita insòlita deguda a la insistència de l'activista cultural local Eduardo Sánchez. Però és millor que no us atreviu a demanar per la casa on va néixer el novel·lista o per qualsevol altre llegat referent a l'autor de *Terres de l'Ebre*.

LA CASA, SENS DUBTE HUMIL, COM ENS EXPLICA Arbó a les memòries, és ara ja una caricatura. I això que va viure un breu moment de glòria quan, amb motiu de la celebració del centenari del naixement de l'autor, diverses autoritats es van aplegar davant de l'immoble per oficiar una cerimònia misteriosa, ja que no ha tingut cap mena de repercussió pràctica.

LA LOCALITAT, QUE CREIX I CREIX sense haver consolidat les seves referències arquitectòniques,

“En diferents punts de la població que s'emmiralla a la badia, Sant Carles, hi ha unes plaques al·ludint al fet que és la vila natal de l'escriptor Sebastià Juan Arbó”

GUILLEM CIFRÉ

s'ha decidit per fi a restaurar el que es coneix popularment com la Casota, i és la mostra més notable de l'arquitectura encara de ressò neoclàssic alçada per donar serveis al Canal de Navegació, sota el regnat d'Isabel II.

PERÒ CAUSA ESTUPEFACCIÓ LA LENTITUD amb què les conselleries d'ara i els ministeris d'abans i d'ara s'han ocupat d'un edifici excepcional, l'Església Nova, darrere de l'existència del qual s'amaga un dels episodis formidables del nostre període il·lustrat: la construcció de la Nova Ciutat del Rei Carles III, és a dir, Sant Carles. Si Sant Carles no es pot permetre deixar perdre la Casota, em sembla que és Catalunya qui no es pot deixar perdre l'únic testimoni arquitectònic que queda dret d'aquell projecte fascinant.

I DE NOU AMB SEBASTIÀ JUAN ARBÓ, la seva figura torna ara a l'actualitat en la mesura que va ser el narrador d'una autèntica epopeia de la qual es commemora ara el segle i mig: la colonització de les terres ermes del delta que es va dur a terme a partir de mitjans del segle XIX amb l'extensió del regadiu. Aquesta extensió, fruit d'una autèntica inversió d'Estat amb la construcció d'una immensa xarxa de canals, havia tingut, però, un primer assaig quan el fracassat Canal de Navegació de Carles III va esdevenir un mer canal de reg. Arbó va convertir en protagonista dels seus llibres la societat rural, endurida, nascuda d'aquesta circumstància.

I ES VA SALTAR, EN CANVI, LA REFERÈNCIA al projecte fallit de la creació de la ciutat portuària per a les rutes amb Amèrica. Encara que no del tot: al llibre de memòries *Los hombres de la tierra y del mar* hi va dedicar un llarg episodi enlluernador, on traça tot de paral·lelismes entre la fundació de Sant Carles i la de Sant Petersburg del tsar Pere el Gran... Però els fets són els fets: bufa la ponentada mentre creix casa Arbó i s'assola lentament l'Església Nova.

DE FIL DE VINT

‘Menfot’
O
‘passota’?

Isabel-Clara Simó

El lingüista valencià Eugeni S. Reig m'ha escrit una carta que reflecteix, un cop més, la descurança amb què el Principat tracta, lingüísticament, els seus veïns valencians, o, si ho volem, l'oblit sistemàtic de les solucions del dialecte occidental. Diu que va sentir, a Catalunya Ràdio, com Artur Mas, Antoni Bassas, el president Maragall i diverses persones, feien ús continuat del mot *passota* (mot amb què s'incorpava, precisament, el president Maragall). Reig s'escandalitza, amb raó, de l'ús reiterat i innecessari d'un castellanisme *cheli*, quan al País Valencià existeixen *menfotisme*, i *menfot*, expressions que no sols són vivíssimes i actuals, sinó més acostades al que volien dir els tertulians que no l'antiquat i castís *passota*. Reig explica que gent com Joan Solà, Ramon Sangles o Pere Saumell, de contrastada solvència lingüística, usen el *menfot* i el *menfotisme* en els seus escrits; ho aprofita per exposar que estaria molt bé que entressin en el diccionari normatiu.

Reig l'encerta de ple: cap llengua es pot permetre el luxe de fer servir barbarismes quan té solucions pròpies, però menys encara el català, que intenta desesperadament no ser engolida i gaudir d'un mínim de normalitat.

Estem assistint a un fenomen que crec que és molt interessant i sobre el qual hauríem de parar la nostra sovint distreta atenció: que hi ha un grapat de lingüistes valencians que, des de la unitat de la llengua, han començat a analitzar les característiques occidentals. L'habitual sordesa del Principat no hauria de persistir. Les solucions surten del diàleg. I el diàleg, per definició, és mutu.

DES DEL MOLÍ

L'ou o la gallina

Maria de la Pau Janer

Hi ha preguntes que ens han acompanyat des de sempre. Les hem sentit mil vegades. Com que no tenen resposta –o això és el que pensàvem–, ens arriben a fer una certa gràcia. Deu ser que els hu-

mans sentim una debilitat especial pels misteris. Ens agrada tot el que ens convida a pensar, perquè representa una incògnita. Les obvietats, les solucions que segueixen la lògica i els acudits fàcils ens avorreixen. Aquesta atracció per l'interrogant perpetu ens caracteritza. És una bona cosa.

Què va ser primer, l'ou o la gallina? És evident que la gallina necessitava un ou on formar-se com a embrió. Si fou primer l'ou, però, quina

gallina el va pondre? Es tracta d'un d'aquells interrogants eterns que mil raonaments distints s'han esforçat a resoldre.

Un científic, un filòsof i un avicultor han coincidit en la solució de la incògnita. Dos pensadors i un home del camp. La saviesa de la ciència i el saber popular ajuntant-se. La notícia ha aparegut fa pocs dies al diari britànic *The Times*.

John Brookfiels, especialista en genètica de l'evolució

a la Universitat de Nottingham, David Papineau, filòsof del King's College de Londres, i Charles Bourns, gran-ger, estan d'acord: el material genètic no canvia al llarg de la vida de l'animal. Per aquesta raó la primera au que en el curs de l'evolució es convertí en les actuals gallines va existir abans com a embrió a l'interior d'un ou.

Està bé que la gent cerqui de trobar respostes als vells dubtes. És sempre bona la curiositat intel·lectual. Tan-

mateix, hi ha preguntes que ens agrada més que quedin sense resposta. Potser som així d'absurds. Qui saps si preferim el dubte a la certesa, perquè aquest primer admet totes les possibilitats. Potser som així de savis. Continuarem fent-nos preguntes que, aparentment, no tenen resposta. Ens les plantejarem amb aquella espurna de curiositat incombustible que animava els nostres avis i que hauria d'impulsar els nostres fills.